

Matemaatika 9. klassi õppe kirjeldus

Õpitulemused	Õppesisu
1. RUUTVÖRRAND JA RUUTFUNKTSIOON.	
Arvu ruutjuur	
<ul style="list-style-type: none"> • selgitab arvu ruutjuure tähendust; • leiab peast või taskuarvutil ruutjuure; • põhjendab ja kasutab astendamisreegleid; • ümardab ratsionaalarve etteantud järguni; 	<p>Arvu ruutjuur. Ruutjuur korrutisest ja jagatisest. Teguri toomine juuremärgi ette ja teguri viimine juuremärgi alla.</p> <p>Põhimõisted: ruutjuur, ruutvõrrand, ruutliige, lineaarliige, vabaliige, irratsionaalarv, arvuhulgad, kümnendlähend</p>
Ruutvõrrand	
<ul style="list-style-type: none"> • lahendab täielikke ja mittetäielikke ruutvõrrandeid; • koostab ja lahendab tekstülesandeid, mis lahenduvad võrrandi või võrrandisüsteemi abil; • koostab ja lahendab tekstülesandeid, mis lahenduvad ruutvõrrandi abil; • oskab näha ja sõnastada matemaatiliselt lahenduvaid probleeme; 	<p>Ruutvõrrand. Ruutvõrrandi lahendivalem. Ruutvõrrandi diskriminant. Taandatud ruutvõrrand. Viete'i teoreem Lihtsamate, sh igapäevaeluga seonduvate, tekstülesannete lahendamine ruutvõrrandiga.</p> <p>Põhimõisted: võrrandi normaalkuju Lahendivalem normaalkujuline ruutvõrrand diskriminant taandatud ja taandamata ruutvõrrand täielik ja mittetäielik ruutvõrrand Viete'i teoreem</p>
Ruutfunktsioon ja selle graafik	
<ul style="list-style-type: none"> • selgitab ruutfunktsiooni nullkohtade ja haripunkti tähendust ja omavahelist seost, leiab need valemist ning jooniselt; 	<p>Taandamata ja taandatud, täielik ja mittetäielik ruutvõrrand. Ruutfunktsioon $y = ax^2 + bx + c$,</p>

<ul style="list-style-type: none"> • joonestab etteantud funktsiooni graafiku (sirge, hüperbooli, parabooli) (nii käsitsi kui ka arvutiprogrammiga) ning loeb graafikult funktsiooni ja argumendi väärtusi; 	selle graafik. Parabool. Parabooli nullkohad ja haripunkt.
<ul style="list-style-type: none"> • selgitab arvutiga tehtud dünaamilisi jooniseid kasutades funktsiooni graafiku asendi ja kuju sõltuvust funktsiooni avaldises olevatest kordajatest (ruutfunktsiooni korral ainult ruutliikme • kordajast ja vabaliikmest) 	Põhimõisted: ruutfunktsioon ja selle graafik funktsiooni graafik parabool parabooli sümmeetriatelg funktsiooni nullkohad haripunkt
2. RATSIONAALAVALDISED.	
Algebraalse murru taandamine, korrutamine, jagamine ja astendamine	
<ul style="list-style-type: none"> • üldistab harilike murdude arvutusreeglid algebraalsetele murdudele; • taandab ja laiendab algebraalist murdu ning liidab, lahutab, korrutab ja jagab kaht algebraalist murdu; • loeb iseseisvalt ja mõistab õppematerjalides olevaid tekste 	Ruutkolmliikme tegurdamine. Algebraalne murd, selle taandamine. Murru põhiomadus. Tehted algebraalsete murdudega. Ratsionaalavaldisel lihtsustamine. Põhimõisted: murru lugeja ja nimetaja murru laiendamine ja laiendaja murru astendamine lihtsustamine tegurdamine algebraalne murd murru taandamine murru põhiomadus ruutkolmliige ruutkolmliikme tegurdamine ratsionaalavaldis tehete järjekord avaldisel väärtus
Algebraalse murru laiendamine, liitmine ja lahutamine	
<ul style="list-style-type: none"> • taandab ja laiendab algebraalist murdu ning liidab, lahutab, korrutab ja jagab kaht algebraalist murdu; 	
Ratsionaalavaldisel lihtsustamine	

<ul style="list-style-type: none"> • lihtsustab kahetehtelisi ratsionaalavaldisi 	
3. GEOMEETRILISED KUJUNDID.	
Pythagorase teoreem	
<ul style="list-style-type: none"> • selgitab ja rakendab Pythagorase teoreemi • leiab täisnurkse kolmnurga joonelemendid (sh kasutades trigonomeetrilisi seoseid); • lahendab geomeetrilise sisuga probleemülesandeid (sh kasutades korrapärase hulknurga omadusi, Thalese teoreemi); • kasutab probleemülesannete lahendamiseks hulknurkade sarnasust (nt maa-alade plaanistamine); • arvutab tasandiliste kujundite (korrapärase hulknurk, kolmnurk, rööpkülik, romb, trapets, ring) joonelemendid, übermõõdu, pindala; • kasutab IKT-vahendeid geomeetriliste seaduspärasuste avastamiseks või kontrollimiseks; • selgitab oma algebra- ja geomeetriaadmiste elulisi rakendusvõimalusi; 	<p>Pythagorase teoreem. Pythagorase teoreemi rakendamine õpitud tasandiliste kujundite joonelementide leidmiseks. Korrapärase hulknurk, selle pindala. Võrdkülgne kolmnurk, ruut, korrapärase kuusnurk.</p> <p>Põhimõisted: joonelement diagonaal täisnurkne kolmnurk: kaatet, hüpotenuus korrapärase hulknurk, võrdkülgne kolmnurk ruut, korrapärase kuusnurk; Pythagorase teoreem Thalese teoreem</p>
Täisnurkse kolmnurga trigonomeetria	
<ul style="list-style-type: none"> • leiab täisnurkse kolmnurga joonelemendid (sh kasutades trigonomeetrilisi seoseid); • lahendab geomeetrilise sisuga probleemülesandeid (sh kasutades korrapärase hulknurga omadusi, Thalese teoreemi); • arvutab tasandiliste kujundite (korrapärase hulknurk, kolmnurk, rööpkülik, romb, trapets, ring) joonelemendid, übermõõdu, pindala; • kasutab IKT-vahendeid geomeetriliste seaduspärasuste avastamiseks või kontrollimiseks; 	<p>Nurga mõõtmine. Täisnurkse kolmnurga teravnurga siinus, koosinus ja tangens. Täisnurkse kolmnurga lahendamine.</p> <p>Põhimõisted: joonelement diagonaal nurk, nurga mõõt trigonomeetria</p>

<ul style="list-style-type: none"> • selgitab oma algebra- ja geomeetriaadmiste elulisi rakendusvõimalusi; • sõnastab oma tõlgendusi ja põhjendusi; • otsib, loeb ja mõistab iseseisvalt õppematerjalides olevaid tekste 	<p>teravnurga siinus, koosinus ja tangens</p> <p>täisnurkne kolmnurk, kaatet, hüpotenuus</p> <p>korrapärane hulknurk</p> <p>võrdkülgne kolmnurk</p> <p>ruut</p> <p>korrapärane kuusnurk</p>
4. RUUMILISED KEHAD.	
Püramiid, silinder, koonus, kera	
<ul style="list-style-type: none"> • arvutab ruumiliste kujundite (püramiid, silinder, koonus, kera) joonelemendid, pindala ja ruumala; • kasutab IKT-vahendeid geomeetriliste seaduspärasuste kontrollimiseks; • selgitab oma algebra- ja geomeetriaadmiste elulisi rakendusvõimalusi; • koostab eakohaseid probleemülesandeid; • sõnastab oma tõlgendusi ja põhjendusi; 	<p>Püramiid. Korrapärase nelinurkse püramiidi pindala ja ruumala. Silinder, selle pindala ja ruumala. Koonus, selle pindala ja ruumala. Kera, selle pindala ja ruumala.</p> <p>Põhimõisted:</p> <p>pöörkeha püramiid: korrapärane püramiid, tahud, servad, tipp, kõrgus, apoteem, põhja apoteem, pindala, ruumala; silinder: telg, kõrgus, moodustaja, põhja raadius, diameeter, pindala, ruumala, telglõige, ristlõige; koonus: moodustaja, telg, tipp, kõrgus, põhi, põhja raadius, diameeter, pindala, ruumala, telglõige, ristlõige; kera: sfäär (kera pind), suuring, pindala, ruumala.</p>
6. KORDAMINE.	
<ul style="list-style-type: none"> • oskab sooritada tehteid ratsionaalarvudega, lihtsamatel juhtudel astendada ja juurida; 	<p>Aritmeetilised tehted ratsionaalarvudega, protsentülesanded, avaldiste</p>

<ul style="list-style-type: none"> • oskab kasutada protsendi mõistet ülesandeid lahendades • oskab kasutada abivalemeid avaldiste lihtsustamiseks; • oskab lahendada lineaar- ja ruutvõrrandit; • tunneb lineaarvõrrandisüsteemide lahendusvõtteid ja oskab neid rakendada ülesandeid lahendades; • oskab joonestada lineaar- ja ruutfunktsioonide graafikuid, võrdelise ja pöördvõrdelise seose graafikud ning uurida nende omadusi sh digivahendeid kasutades; 	<p>lihtsustamine abivalemitega. Võrrandite ja võrrandisüsteemide lahendamine.</p> <p>Funktsioonid; nende graafikud ja omadused.</p> <p>Statistilise kogumi karakteristikud. Sündmuse tõenäosuse mõiste, klassikalise tõenäosuse arvutamine.</p>
<ul style="list-style-type: none"> • oskab arvutada sündmuse toimumise klassikalist tõenäosust; • oskab leida statistilise kogumi erinevaid arvkarakteristikuid ning lugeda diagramme ja sagedustabeleid; • oskab leida käsitletud planimeetriliste kujundite übermõõte ja pindalaid; • oskab rakendada Pythagorase teoreemi ülesandeid lahendades; • teab trigonomeetria põhiseoseid täisnurkses kolmnurgas ja oskab neid kasutada ülesandeid lahendades; • oskab arvutada püstprisma, püramiidi, silindri, koonuse ja kera pindala ning ruumala; • kasutab erinevaid õpistrateegiaid (sh kordamine, märkmete tegemine ja tekstist andmete väljakirjutamine; üldistab ja loob seoseid. 	<p>Planimeetriliste kujundite (ristkülik, ruut, kolmnurk, romb, rööpkülik, trapets, ring) übermõõtude ja pindalade arvutamine. Kujundite tükeldamine. Pythagorase ja Thalese teoreemid. Teravnurga trigonomeetrilised funktsioonid. Täisnurkse kolmnurga lahendamine.</p> <p>Püströöptahukas, püstprisma, püramiid, silinder, koonus, kera; nende pindalad ja ruumalad. Rakendusliku sisuga ülesannete lahendamine.</p>